

Зміст і спрямованість наукового дослідження проблеми мають забезпечити мотивацію вивчення літератури, цілісне сприйняття художнього твору як мистецького явища з допомогою ефективної методичної системи, спрямованої на розвиток художньої уяви, асоціативного мислення, активізацію творчої діяльності учнів.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

*Г.Л. Бійчук, канд. пед. наук,
А.М. Фасоля, канд. пед. наук*

Одним із напрямів модернізації літературної освіти в Україні є упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Відтак актуальною є розробка методики вивчення художніх творів із застосуванням ІКТ. Про усвідомлення важливості соціального замовлення свідчить поява низки досліджень (Богдан Л., Драч О., Матюшкіна Т., Шуляр В., Уліщенко В. та ін.).

Мета дослідження – створення сценарію, розробка методики використання програмно-педагогічних засобів (ППЗ) «Українська література. 5 клас», «Українська література. 6 клас» і апробація її ефективності.

Провідною ідеєю дослідження є твердження, що використання інформаційно-комп'ютерних і мультимедійних технологій у процесі вивчення української літератури є ефективним засобом формування ключових і предметних компетентностей (читацьких, інформаційних, комунікативних та ін.), особистісного розвитку учня-читача.

Поняття «ІК-компетентність» трактуємо як здатність особистості свідомо і критично орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати можливості комп'ютера й Інтернету для доступу, накопичення, вироблення, представлення та обміну інформацією, спілкування та участі у соціальних спільнотах Мережі.

Інформаційно-комп'ютерні і мультимедійні технології відіграють позитивну роль у забезпеченні мотивації навчальної діяльності на уроках української літератури, допомагають учителям чіткіше структурувати навчальний матеріал, урізноманітнювати форми й методи його подачі і перевірки засвоєння. Ці технології дають змогу використовувати надзвичайно багатий ілюстративний

та довідковий матеріал, залучати учнів до пошуково-дослідницької, експериментальної діяльності, формувати навички самостійної роботи, самонавчання, а також полегшують процес оволодіння загальнонавчальними вміннями – основою становлення суб'єктності учня-читача.

З допомогою ІКТ учень одержує змогу зосередитися на художньому матеріалі твору через поглиблений розгляд усіх його характеристик, включаючи графіку, звук, відео, створення власного освітнього продукту. Ще одна істотна перевага такого типу навчання – візуалізація художніх картин, образів тощо. Навчальні презентації сприяють формуванню абстрактного мислення, виробленню умінь розв'язувати практичні проблеми й розвивають вміння переходити від запам'ятовування й репродукування фактів до застосування знань, формують предметні і загальнонавчальні вміння. Відтак школярі вчать самостійно досліджувати взаємозв'язки між ідеями, перевіряти гіпотези і конструювати нові знання.

Проведене дослідження засвідчує інтерес до цієї проблеми, активну мотивацію учителів-словесників і учнів до вивчення літератури шляхом упровадження мультимедійних програмно-педагогічних засобів та інформаційно-комунікативних технологій навчання.

Водночас у практиці роботи школи виявлено чимало проблем: недооцінюється роль і можливості ІКТ як засобу забезпечення мотиваційної готовності до читання через віднайдення особистісних смислів у вивчуваному; лише зрідка інформаційно-комунікаційні технології використовуються для формування суб'єктності учня-читача; відсутня системність у зверненні вчителів-словесників до інформаційно-комунікаційних технологій; залучення учнів до роботи з ІКТ на всіх етапах підготовки і проведення заняття відбувається здебільшого епізодично. Виявлено труднощі у розумінні словесниками понять «компетенція», «компетентність», їх відмінності від звичних для традиційного навчання умінь і навичок учнів; недооцінку ролі загальнонавчальних умінь як засобу формування компетентностей.

Аналіз результатів проведеного експерименту дає підстави для висновку, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій, використання посібників «Українська література. 5 клас», «Українська література. 6 клас» як одного із засобів формування літературних, читацьких та інформаційних компетентностей на уроках української літератури в основній школі буде ефективним за умови: психологічної й фахової готовності словесника до їх упровадження; забезпечення суб'єктності учителя і учня-читача; системності роботи; збереження наступності між початковою і основною школою; формування в учнів стійкої мотивації до роботи з ІКТ в активному та інтерактивному режимі; оволодіння учнями алгоритмом діяльності, загальнонавчальними вміннями.

На розв'язання окреслених проблем спрямована експериментальна методика використання інформаційно-комп'ютерних технологій у процесі вивчення української літератури в основній школі, яка ґрунтується на врахуванні вимог нормативних освітніх документів до оновлення змісту і методичних засад літературної освіти, принципів особистісно і компетентісно зорієнтованого навчання, діяльнісного, системного і технологічного підходів.

ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Н. М. Логвіненко, канд. пед. наук

Вивчення сучасного українського фентезі на факультативних заняттях у 8–9 класах актуалізоване оновленням змісту літературної освіти в основній школі, зокрема через добір жанрово-тематичного розмаїття художнього матеріалу, врахування вікової психології, пріоритетність міфопоетичної сфери в українському літературознавстві в останньому десятилітті.

Сучасне українське фентезі ґрунтується на автентичній українській міфології, що сприяє висвітленню природи «міфопоетики, міфотворчості, зокрема, авторського міфу, визначенню характеру міфопоетичної парадигми певної художньої формації в системі літературного процесу» (Гурдуз А., Чорна О.). Світ прадавньої української міфології дає змогу захистити індивідуальну й національну ідентичність особистості. І разом з історією, природою, культурою як своєрідними морально-етичними й духовними постійними величинами визначає рівень людяності, міру гуманізму в суспільстві. До однієї із суттєвих і недооцінених функцій літератури жанру фентезі письменники відносять можливість проговорювати речі, очевидні для «літератури дорослої». Говорити про кохання, дружбу, відданість, чесність без обов'язкової для «мейнстріму іронічної недбалої посмішки» (Пузій В.), виховувати повагу до попередніх поколінь. Це дуже важливо для юного читача, адже у нього система цінностей тільки-но формується. Вивчення творів сучасного українського фентезі сприяє не тільки розкриттю важливих для молодого читача морально-етичних норм, але й спонукає досліджувати величезні пласти національної культури; розвиває здатність мріяти, уявляти, фантазувати, що з часом стає визначальною для молоді, якій притаманне бажання змінювати, перебудовувати. Твори жанру фентезі підвищують рівень знань читача з історії чи міфології, культурології, літературо- й мистецтвознавства (наукова фантастика – з точних наук).